

SZÁZADUNK.

71. szám.

Első esztendei folyamata. 1838.

September' 3.

Árpád' ébredése 1838ban.

Közjátékul

a' pesti magyar színház' megnyitása'
első évünnepére

írta

— SZ —

Vezérszó.

Azok' kedvéért, kik *Közjátékomb'* címében tán hajlandók volnának megütközni, szükségesnek véltem megjegyezni, hogy Árpádot — kivel Budapestet 1838ban újra láttatni, 's kinek némelly, tavali ébredésekor olly viszásan rajzolt dolgokat tisztább 's valódi alakban mutatni elkövettem — azért ébresztetém föl ismét, mivel semmikép sem tudtam magammal elhitetni, hogy a' fejedelmi vezér, első ébredése óta, egy egész álló évig bolygott volna országunkban; hacsak nem szoros *incognitóban*? 's akkor nem bűn, hogy közlünk létét nem tudtam. — A' *Sírszellem* azt mondá ugyan a' hős férfúnak, hogy *„ha vissza vágyik haza"* sátorába, szólítsa nevéről, és ő *eljövend'* (Árpád' ébred. 1837b. 5. lap.); de, tudomra legalább, nem vezette vissza sírjába: mert őt nevéről szólítai Árpád — nyilván a' nagy gyönyör miatt, mellyet a' rémalakok 's haldokló színészűn között talál — elfeledte; a' szellem pedig, maga' jó szántából, nem jött érette. Annyi bizonyos, hogy ébredése után két hónapra még Budán násznagyoskodott; de azóta mit sem hallottunk felőle; 's igen valószínű, hogy megúván a' gyönyört, egyedül tért vissza sírjába.

Ennyit, nyájas olvasó! méltoságra a' nem eredeti czimnek, 's feleletül azon eltenvésnek: mindnek föléhresztani halottaitól a' sírba vissza nem tért fejedelmi hőst?
— Élj boldogul!

Írási Magyarvágy, auguszt. 20, 1838ban.

SZÁZADUNK.

71. szám.

Első esztendői folyamata. 1838.

September 3.

Személyek:

Geniusz.	Kétszínűség.
Árpád.	Polgár.
Költő.	Pia.
Dalszínész.	Nép.
Szívesdy.	

Játékhely: Budapest.

Első jelenés.

Geniusz.

A' nyugró nap' bérben száll te Kelemfűre, mellyen
egy hegyzetekkel díszített ruha. Ah, 's kőbe több kőbe
szélesnek.

Hagyd el sívednek gyászos éjlelét
Még egyszer, Álmos' hadverő fia!
'S lassú nemzetednek működését
Tisztább alakban, mint nem láthatád
Egy év előtt. Jer, 's add áldásodat szent
Hévére! Megilleti a' toposz' földén, 's ez lehül.

Második jelenés.

Árpád, Geniusz.

Árpád.

Földre, körültekint.

Ah! mi fény öntölk el

Körültem? a' nap' tiszta déli fénye,
Mellyben halandó srem gyönyörködik,
Nem ily sugárzó, ily dicső. 'S ki vagy te,
Ki a' sütebből fűszármaz engem,
'S derült ajakkal intesz a' világra?

Geniusz.

Órangyalul rendelt engemet
A' sors' hatalmas úra nemzetednek.
Mióta a' nagy Karpát' bérceit
Meghágva, azt e' földre átviezted,
És néki rajta állandó hozát
Szerzett csatázva reitgett kard,
Közülé eddig én nem távozám:
Bal és szerencsés sorsában liven
Melléte álltam. — Geniusz neven.

Árpád.

Küldi e' csatából

Ezereser átvölgygy tekem! Dicső
Arczodra én meg tel emlekezem;
Mióta szerilem népem' elhagyandó
Hadurnak csótem: adom életet
'S erőt a' hoknak, melyet alkölök,
Hozád, dicsőt és megrendíthetlent;
Előttem akkor kájasan tündököl
Sugárzó arczod, 's én nyugott kebelrel
Szállottam által álvó őszimhez. —
De, kérlek, engedd tudnom: miat van ez,
Hogy mindazon kényszerítetem
Fölben szakaszni síri álmaim,
Mit én örökönk hittem?

Geniusz.

Ah, bocsás meg,
Honalkotó hős! tettemért. Magas
Ok bír engem arra. Jól tudom,
Egy éve most, hogy elhagyád először

SZÁZADUNK.

71. szám.

Első esztendői folyamata. 1838.

September 3.

A' végtelennek hiti álom' lakát.
Éjnek születte, a' sir' szelleme.
Zavarja akkor nyugodtat. Sötét
Árccal jelent meg a' sötétben ő,
Mert a' világtól irírók; halál
Rajzolt előbe a' midőn megújult
Életre hívott, a' vést a' vihart a' csatákat,
Es népmészató ókos tepsédest.
Komor színekben látatott veled
Mindent, mit c' nép hosszú századok'
Serán kérszül, csüggedetlenül
Magasba törve, művelt, alkotott.
Szívem keserrel telt: el e' fonák
Tettén; de rajta nem segítheték:
Mert nincs hatalmam hátráltatni őt
Munkában, míg ártatlanságra nincs
E' népek. Ámde, kellőnek hívém,
Azt helyre hozni első alkalommal.
'S most ten szemeddel lásd: mily felszegül
Végezte művét, a' mikor gyönyör
Helyett épít és bűt tön fől nemes
Lelkédnek, 's ódáz rémhádat hozott
Előbe; mintha érdemes vala
Néped' körébe visszahozni téged,
Hogy csak sajakjót lásd annak.

Árpád.

Való,
Hogy csak kevés jót, szépet és nemes
Láttam között; de mégsem menek
Vigasztalatlan vissza mely sírcsamba
Egészen.

Genissz.

Óh, mert egy szép sző elég
Volt arra, hogy nagy lelked megayugodjék,
'S feledje a' sok bántalmat. Mit akkor
Bajos jövőnkül álmodozni lállál,
Téged gyönyörrel ültet el; 's te mindig
Nagylelkű voltál ellenfelet is,
Mikint lehetett volna nemzedetted
Szűkkeblű? 'S ebbe bátran bízom én is;
Mert hogy rossz! lelsz a' sok jó között.
Azt elhiszed, ha én nem mondom is;
De konkol nélkül biza sem terem.
'S a' bölcs itélni a' többség utáa
Szokott — Azonban, számról tenmagad
Győződj' meg e' nép közt, dicső vezér!

Árpád.

Szavad bizalmat önt belém, 's reményt,
Hogy úgy talállok mindent, mint te mondd.

Genissz.

Magadra hagylak, hallok térdű;
Tekints körül e' honnak szép szívében;
'S ha elővond a' kellő pillanat,
Föltánuim ismét, 's vissza viszed a'
Dicső atyáknak szent, árk hátsáa.

Felcsendül, 's elűnk.

Árpád.

A. színlapon.

Köszönni tetted', bátor nincs okom
Kétkedni szádban, megbocsásni, csak akkor
Fogom, ha majd a' szép remény valósult.

Harmadik jelenés.

Árpád.

A' nap' lára sereg hegyek mögé szorultak, végigjárta
 a' földet békesség.

Egy ére már, hogy láttalak Bádnak
 Ős vára, 's téged tisztos ősz folyam! —
 Avagy mit mondek? hisz nem láttalak;
 Mert mély sötétség ült fölöttetek,
 Komor, mikint a' sír, mellyből kihűt
 A' véghetetlen éj' angyala.
 'S én csak gyanítam, hogy közel vagyok
 Hozzátok? — Oh, mily fűlséges tekintet!
 Az esti bíbor' fényitől elöntve,
 Pompásan, égi béke' szent ölén
 Áll most előttem a' föld, mellyen egykor
 Bajnok hadammal hont keresve jártam,
 'S őzém hatalmas fegyverimmél az
 Ellenszegűlni bátor népeket;
 'S mellyet harcul adtam a' magyarnak.
 Oh, légy ezerszer üdvöz, drága föld!
 'S te, nemzetem! kit győzelemre vittem,
 Őriad örökre e' szent telkeket,
 Hal vérem és nagy ősök' vére folyt,
 Vitézál, a' mint jobbjának szerezték;
 Tartad fenn örökre a' dicső nevet,
 Mellyet csatázva, győzve vitt ki e'
 Rettenthetetlen kar, szeplőtlenül!
 'S légy rajta boldog, nagy, szabad 's dicső.
 — De mit beszélek? Mint kívánhatom
 Ezt a' magyartól? Fajdalommal Ő elajzaskút!...
 Oh, nem! lehetlen elajzaskútni a'
 Nemzetnek, mellyet harcra én vezeltem,
 'S mellynek szívébe én öntök erőt,
 'S kiolthatatlan vágyat a' dicsőre?
 Felhevölve. Hol vagy, te ifjag, kit mély bánatom
 Magas kőszántól megmentett, midőn
 Szitok', gyalázat' 's rígalom' szavával
 Szóhál előttem e' népről? hová
 Rejtetted átkos, mérges nyelvedet?
 Jer, 's monddaza egyszer még, hogy elfajult
 E' nemzet, és hogy gyáva, törpe lett.
 Árpádnak vére, nagy Hádúrra mondom,
 Hazug szavadnak tőstint megnyered
 Érdemlett bérét: a' szégyenhalált.
 Te? elfajultál, igen; mert kihűt
 Kopár szívedből a' nemzet 's haza
 Iránti minden tisztelet; midőn
 Garázda szókkal olly fennen meréd
 Illetni azt. Ég mentse meg ilyenektől
 E' népet és hont, 's boldogok leandnek!

Hát ott mi szörnyű köhalmok merednek
 Az égbe szöke lexter' partjain?
 Tán csak ti vagytok Pestnek háza,
 Mellyek között egy év előtt bolyongtam,
 Nem tudva, merre visznek inaim
 Az éj' sötétén? És mán' romok
 Hevernek szerte a' halmok mögött?...
 Ah, tán vad ellen' dűhe dűlta föl
 Szent működésid' szép gyümölcseit,
 Hű népem? Oh, ki nyugtatand meg engem?
 Kéblem' szorálai érzem, szívemet
 Kimondhatatlan bánat fogja el! De grade-
 la-olha merülök, Pestre fűggetli a' szent!

Negyedik jelenés.

Árpád, Költő.

Költő.

Ita derűlt szorálai bánatom Árpádnak; elragadtatással, de
 mely bűbölös, jellel közelit hozzá.

Légy üdvöz, lámét, fűlséges vezér! légy
 Ezerszer üdvöz, hű magyarjaid közt!

Árpád.

Ki háborítja eszűndemet? Ki vagy te,
Kinek szavából há szívnék lehel
Érzésem, 's mély, bszinte hódolat?
Jelét mutatja tagjárása? Szólj.

Költő.

Magyar vagyok, mint szóból érthető;
Polgára e' szép, föld alkotott
Házának, és nem munkátlan fia;
Egész örömből fáradok javán?
Boldogságáért lángoló szívem'
Sugallatával buzdítván nemestre,
Dicsőre, nagyra hordtársimat;
Kik, látor azt nem érdemlem, költőnek
Széktok nevezni.

Árpád.

Költőnek? Félre. Hová,

Hová tűnél el, oh jó Geniusz?
Jövel, siessünk vissza mély síromba:
Nehogy haragra gyúlván e' kebel,
Hozzáim nem illő tette kényszerítsen.
Vagy adj erőt, hogy térhessem nyugottan
Sívó beszédét!... A' Lelkéhez. Szólj tovább.

Költő.

Mint

Habzást okoztak benned szavaim?
Sértők valának tán?

Árpád.

Kedvesen.

Nem; csak beszélj.

Költő.

Avvagy tudom már: Költő név boszont;
'S méltán. De tőlem felszeg képeket,
E' nép- 's hazáról, és végér, ne várj;
Sem rágalmoszó-, sem nem-érdemelt
Dicsérgetéssel nem vakítlak én.
Valót beszélend nyelvem, hogyha szót
Eggedei kősz vagy, há szolgáltnak.

Árpád.

Ugy van;

Neved nem épen kedvezőn hatott rám.
De szólj; örömmel hallgatanédlak én,
Legyen keserrel bár vegyes beszéded,
Csakhogy ne sérted, ne tudd utálatossá
A' népet, mélyéért véreimet folyattam.
Ez fáj szívemnek; mert örökre atyja
Vagyok 's leendek e' népnek 's házának.

Költő.

Mióta minket ősi fészkeinkből
Kihozva, számos ország- 's népeken
Keresztül e' szép földre átvezettél;
Mióta e' hont alkotád, 's mióta
Átköltözél az istenek' lakába;
Sokféleképen változott fölöttünk
A' sors' szeszélye. Majd lesújt, majd
Ismét egekbe vitt. Közel valánk
A' végveszélyhez többszer; majd virágozók,
Nagyok, dicsők és haldogók levénk,
Daczára benső háborgásainknak:
Mert megbocsás, ha őszintén kimondom,
Az egyetértés bajnok nemzetünkre
Nem szálla által őziakról örökkint,
'S inkább emészte, mint kül ellenek.
De, hol hanyatlás környezett, fölésmélt
Bennünk az égi szikra újlag,
'S a' hon' javára mind kezet fogánk,
Ha volt, ki bátran harsogá fulunkbe:
„Ébredj, magyar nép! sírod nyitni kezd.”
'S mi láttuk, hogy nem pusztá rém' szava.
Együtt követték merre lelke intett,
Elölve magvát a' visszázkodásnak,

'S hazánk virágzó lett, 's nevünk dicső.
 Irigy szemekkel néze ránk a' külföld,
 'S mint példaképet mintánál tűzött ki
 Magának. A' mély, vérző sebet,
 Mellyet Sajó és Várna vágának,
 Begyógyította nem sokára a'
 Belső erő, melly forrott lelkeinkben;
 És győzelemre mentek fegyverünk
 Ismét, 's előttük rettegett kelet
 'S nyugat. — De, fültűnt a' mohácsi vérnap;
 Elhallt királyunk 's bajnokaink' virága,
 'S alélva rogytunk távozó sírunk'
 Ormára . . .

Árpád.

Hagyd el. E' szárnyú csapásra,
 Melly szinte sírem' mélyeig hatott,
 Megzördülének porhadt csontjaim,
 És mintha újra élető erő
 Szállt volna a' velőtlen hézagokba,
 Följajdulának rémes, síri hangon.

Költő.

De irgalomra hajlott istenünk,
 'S a' végenyészet nem boríta még el.
 Hosszú nyavalygás, 's félhalál követte
 E' gyásznapot. Sok hővér ontatott,
 Sok egyes élet kúnyt el, míg hatandó
 Erő szivárgott a' nagy testbe: mert
 Nem csak hatalmas külső ellenünk,
 Ki győzedelme által elbizottá
 Lén, 's kit tömérdek elvesztett csatái
 Véres beszúra gyójtának, dühöngve
 Köztünk hadával; — velt, ah, volt magyar,
 Ki elvakítva a' királyi fénytől,
 Királyi széket bús sírunk fölött
 Akart emelni édes önmagának;
 És milly időzve jött segédbadával,
 Hová kőz ellen sürgetőn hívá,
 Olly gyorsan edze most fegyvert azok
 Ellen, kik útját állni készülének.
 'S majd honi vértől honi kard piroslott!

Árpád.

Hát volt, ki Árpád' nemzedéke ellen
 Fegyvert merészelt fogni, szent jogát
 Kérdésbe vonván a' királyi székre?

Költő.

Nem; e' magyar nem töled szakmazott,
 Már rég kihalt, és fejedlem, magod
 A' férfi ágon, melly trónunk' öröklé;
 'S mi bölcs apáink' véres esküjétől
 Föloldva, annak adtuk a' királyi
 Széket, kit arra több fejedelmi ész
 'S erény ajánlott. 'S valljon volt e' kor,
 Mellyben nagyobb lett volna e' magas
 Tulajdonokra a' szükség, mint épen
 E' gyásznapokban? De kellett: erő is,
 Melly a' hatalmas ellent visszaverje:
 'S erőt e' honban hasztalan kerestünk!
 Szó is kötötte már a' nemzetet
 Egy fejedelmhez; 's a' magyar szavát
 Megszokta állni. Győzött józanabb,
 Előrelátóbb részünk, 's a' királyi
 Fényt és hatalmat a' szomszéd dicső
 Habsburgi háznak adta át. Soká
 Dúlt még közöttünk külső ellenünk'
 'S a' bel viszályok' macezangló dühe:
 Szét volt tagolva e' szép föld ezer
 Darabra; száz meg száz zaráncok parancsoló
 Fölülte, és mi jármot hordozánk,
 Porig konyító súlyos érezigát,
 Mellyet török kéz illesztett nyakunkra.

De jött segély! A' látor sas nyugatról
Főszállá, 's szárnyát védőleg teríté
Redak; szeméből szikra 's fény lővett,
Melly gyúlt 's világít; 's a' járomba nem
Szorítható láz bennünk lángra gyúlt.
Eggyé levénk mi, jármunk szétszartott,
'S szabad fejünket ég felé emeltük.

Árpád.

Szorongva lesiem e' szót ajkaden;
Sziklát vevél le mellemről volo.

Költő.

Hosszú borúnkat szép derék követte;
Karunk vitézül őrte a' pogányt!
Távol lakába ősi telkeinkről;
Majd új borostyánt szedtek bajnokink
Véres csatákban küzdve minmagunkért
'S mentő eszünkért; 's megdöbbenve látta
A' fölvilág, hogy él még a' magyar!

Árpád.

Igy ismerém én mindig népemet,
Melly szolgálásra nem teremtelett.
Mint Mátra' bérézén a' magasra nőtt
Tölgy megkonyulva enged a' hatalmas
Éjszak' szelének, 's hogyha megszűnnek
A' fergeteg, büszkén emelkedik
Az égnek ismét, új erőt szíván
Magába messze, mélyre ágarott
Apróbb gyökérből: úgy e' nemzet is,
Ha elvonula a' vihar fölüle,
Mellynek hatalmát gyöngye volt kiállni,
'S előtte búsan földig meghajolt,
Új életet szí nem sejtett eréből
'S nyomán erősbben, szelbben fölvirul.

Költő.

De míg mi nyögtünk a' nehéz igában
'S elszánva kérdénk újabb életért:
Addig magasra szállt az ész' világa
Már nemzeteknél. A' szelidülő
Kor' szelleméhez ők könnyen simóltak
A' bőke' karján, míg mi vér között
Távol verők a' jármató pogányt,
'S könyv 's toll helyetti csak kardot forgatánk.
Csudálva néztük röplüket, 's mikint
Versengtek éggel dőlőfés mámorukban,
Félistenekhez méltó műveket
Alkotva, téva. És fájt látni, hogy
Oly végzetetlen messze elmaradtunk! ...
Égtünk nyomukba szállni; oh de még
Gyöngék valának lelki szárnyaink,
'S a' viaszatollás csak kínosb lecsúszott.
Lassan hegedtek a' fölötté mély
Sebek; de nem volt ápolásra rest
Karunk, 's közöttünk a' rég száműzött
Rend visszaállott; törvény látta a'
Szent birtokot; 's mi, új erőre kapván,
Nem hajtva félénk vészjóseok' szavára,
Röpülni kezdünk a' sas' árnyokában;
Nem vakmerőleg szédítő magasra,
Bármint rivallák némellyek fülünkbe:
„Siess előre, oh magyar! Maradni,
Vagy mázni, annyit, mint — halál, enyészet!

Árpád.

Helyes, szavokra hogyha nem ügyeltek.
A' nyakrafőre kezdett munka ritkán
Ért jó sokat; 's ha ért, szerencse volt;
'S soraskényre bízni nemzetet 's hazát;
Meggondolatlan, bűnös, vakmerő tett
'S ti mit levétek?

Költő.

Restek nem maradtunk.

Iparkodánk a' többi nemzetek'
 Nyomán haladni, fölvilágosodni,
 Simólni a' kor' józan szelleméhez;
 Hűn istenünkhöz 's a' királyi trónhoz,
 Hol bölcsesség ül 's ritka kegy; szeretve
 Ős telkeinket, 's érték, hogyha kell,
 Készek kiontat végső cseppjeig
 Vérünket; áldott béke' karjain
 Intérve összes 's egyes érdekinket.
 — De, hosszú lenne egyről-egyre mind
 Fölhozni azt, mit néhány év alatt
 Tevének honunk' kőz 's egyesek' javára.
 Emlékezel még', hős vezér, azokra,
 Miket Szerényi nádasnagyságodon
 Munkás hevékről bőven elbeszél?
 Azokhoz én csak e' pár szót adom:
 Ki nem felelte, mik valánk, 's mi volt
 Hazánk csak egy pár nemzedék előtt is,
 'S ma tiszta szemmel nézi helyzetünket,
 Elismerendi, hogy nincsen, miért
 Pirulna e' nép a' külföld előtt.
 'S ha még tömérdek nálunk a' teendő,
 Van az bizonyal más országban is.
 De, létre hozni mindazt nem lehet.
 Egyszerre 's rögtön, mint sokan szeretnék.
 Sok évi véres, tartós munka volt
 Szükséges arra, hogy főlálljon ez
 Ország, mikint azt ősiak alkoták;
 'S újjá teremtni egy nap tán elég lesz?
 Kezünket eddig még egy percre sem
 Tevők zsebünkbe.

Árpád.

'S ez dicséretes.

Bár el ne hűnyjon e' szent munkaláng
 Hő kebletekben! Mert csak munka tesz
 Naggyá, dicsővé minden nemzetet.

Költő.

Tudjuk mi azt, hős férfi! 'S csak így
 Áll fenn Budának aggott vára, így
 Áll rendületlen a' fejedelmi szék;
 Így a' szabadság 's szent törvényeink,
 Mikint öröklők; nyelved így virágozik,
 Mint nem virágozott, a' mióta azt
 Magyar beszéli. 'S bizony istenünkbe,
 Ki annyi vészben épen őrzi meg,
 Adand hevének tartósságot, és
 Erőt karunknak, hogy tovább haladjunk.

Árpád.

Te szép reményre gyájtod lelkesed,
 Szavad szívemnek kéjes éldelet.
 — De, szólj: mi hal sors érte Pestet? A'
 Halomra omlott házak' ezreit
 Micsó kegyetlen ellenség doli föl?
 Nem volt e' kar, melly védje azt dühétől?

Költő.

Oh, milly keserves, bús emlékezet!...
 Ellen doli föl; ellenállhatatlan,
 Legyőzhetetlen, fűszáraz vezér!
 Az ősz Dunának, melly most csöndesen
 Hempelyg alattunk, mérges árja volt
 E' dühös ellen!

Árpád.

A' Dunának árja!

Hogyan?

Költő.

Sokallá a' tiuttes folyam,
 Hogy gőzhajókkal, mellyek csak mosolygják
 Zsombos szeszélyt, szántjuk hajnalt;
 'S azonfölül még nyeregét is szeretnék
 Hátára vetni, szörnyen föllagadni

Mérgében; és hogy megbosszálja a'
 Dicső merényt, 's hogy elrettentse a'
 Nagy vállalatától, megvakasztva a'
 Végátakat, túlhígott partjain,
 'S rettentő dühvel Pestet megrohanta....
 Pestet! hazánknek e' legszebb virágát,
 Mellyt szüntelen őrszemmel nevelt,
 'S fáradhatatlan kézzel ápolt
 Negyven tavasz 's nyár óta nemzetünk'
 'S honunk' dicső, büles, áldott Mentora;
 'S hová mi méhkint gyűjtök működésink'
 Örö gyümölcsét!.... Három hosszú nap
 'S végetlen éjen át dalonga a'
 Bőszült folyamnak árja tércin;
 Szörnyű robajjal, melly megrengteté
 A' mélyre ásott földet, itt magas
 Lakok szakadtak romba; ott szívet
 Rázó sikoltás közt zuhant gerenda,
 'S súlyos tető a' reszkető anyókra!.....
 De, oh! ki volna képes elbeszélni,
 'S rajzolni Pestnek e' gyásznapjait?
 Hallatlan inség, végső pusztulás,
 Vész és halál szállt vad hullámitan
 A' széles ágyon túlesapott folyamnak
 Mindenfélé!.... 'S Pest gyászos rom lero!

Árpád.

Hát, ősz folyam, te, melly leggazdagabb
 Erét valál ez országnak terendő;
 Te, melly keletnek kincsét hozandád
 Népem' honába, 's életet, virágzót
 Szívárgtatandál szerte telkein!
 Vesztére ekkint esküvél e össze?
 Átok....

Költő.

Ne, oh ne mondd ki, ós atyánk,
 Dunákra szörnyű, vészos Átkodat!
 Gondunk leend rá, bőszült habjait
 Fékezni; 's ő majd áldást hoz reánk.

Árpád.

Ám teljesítem kívánságodat.
 De, mondd: mi történt a' halomra dőlt
 Várossal aztán?

Költő.

Halló, vezér, 's örülj!

Nagy volt az inség, fölszámolhatatlan
 A' veszteség; de nagy lett a' segély is;
 Nagy! Én örömmel látta a' magyar,
 Mikint az inség' bús óráiban
 Földete mint óressillag tündökölt
 Dicső szülőtte a' nagy férfionak,
 Ki annyi évi fáradalmat
 Legszebb gyümölcsét látta ott enyészni!
 Mikint az inség' gyászóráiban
 Elsők válnak élőköt veszélyre
 Nyilván kitenni bátor nagyjaink:
 Mátó szülőtti bajnok atyjainak,
 Kik így válnak első egykor a'
 Harczban, midőn vad ellen tört hazánkra,
 Belső örömmel látta a' magyar,
 Mikint siettek fölséges kezek
 Enyhítai sorsán szép- 's megylelköleg;
 Mikint hatott el híre a' csapásnak
 Távol vidékre, 's mint gyűlt a' segély
 Az Elba' 's Majna' messze partiról;
 Mint buzdította a' jó fejdelem
 A' nagy családnak minden tagját
 Segélyhozásra, és mikint talált
 Vízhangra köztük fölséges szava!....
 Gazdag segély jött; Pest már éldezt,

'S erős reményünk, hogy sajtó sebéből
Macholnap újra 's szebben felvirul.

Árpád.

Szavad valóban megvigasztal engem.
'S mit nem tehet meg összeresült erő!...
De jör; szeretném látni népemot,
Mellyről te manyi szépet 's jól beszélsz. H.

Ötödik jelenés.

*Háttérben látszanak szék, melly némi könyvtárral van tele,
egy székkel és némi bútorokkal; és mellette karnék.*

Dalszínésznő.

A' karnékban áll, olvas; végül eláll.

Igen, igen; mindenütt 's mindenütt csak
dicséret 's magasztalás. Es új életet ad, ki-
vált egy némbeli kebelnek. Igaz, nagytól
Szivesdynek köszönhetem, hogy illy gyöngé-
den bánsak velem e' jó urak; de tén szabadság
összeresültetek megvallanom, hogy nem épen
érdemetlenül magasztaltam: 's ezen varázs,
ezen elbűvölés, melly, mint olly nyájasan
mondják, ezüst szavam' csöngésében létezik,
nem merő bókolat, nem pusztá dicséret. Oh, az.
Ah! im, van itt egy kis keserű is; de ez mit
sem tesz: mindennek kell árnyékoldat, hogy
annál szebben tűnjék ki világos része. Egy
jól sikerült trilla ma este; utána egy olva-
dózó pillantás 25. úr' savanyú orcájára, 's
holnap ismét merő más leendő a' krónika. Zim-
perhez ill, 's érke!

„Tedd kezéd, tedd e' kebelre,
Szűm' dobogui, szökni érzed;
Kéj 's öröm dagasztja, mellyet
Elviselni nincs erőm.“

Hatodik jelenés.

Szivesdy, dalszínésznő.

Szivesdy,

*ki a' szék a' szék hátán áll, végül drágaditással
előlép.*

Főlséges! égi! éljen! bravissima!

Dalszínésznő.

Felugrik.

Ah! hogyan megijesztett, a' csintalan?
Észre sem vettem, mikor bejött.

Szivesdy.

Egészen őrzés 's fül valék, midőn
Bájos szavának hangját hallhatám;
'S zavarni szárnyú völeknak hívém.

Dalszínésznő.

Szivesdy úr fölötté nyájas; azt akarja,
hogy pirújak nem-érdemelt bókolati' hallására?

Szivesdy.

Csak a' valónak hódolok szűnetlen;
'S az érdem az, mit itt magasztalok.

Dalszínésznő.

Mint látom, nyájasága, ma kivált, ki-
meríthetetlen. — 'S mi jött hoz különben?

Szivesdy.

Bokat, kecses hölgy. Minden készen áll
Új fényt deríteni ritka érdemiére:
Szép festmények, pompás hangakar,
'S kettős világtól tündöklő theatrum.
Új győzelemre 's dicsőre mégis te ismét;
A' nép örömmel fog fogadni, mint
Királynéját az ünnepnek. Jövel,
Kissé közünkbe; minden várva vár.

Dalszínésznő.

Fogadja, kedves Szivesdym, méltó, örök
hálám: példátlan buzgalmaért.

S z i v e s d y.

Hálálai nincs mit, bár többet tehetnék;
Csekély örömtől sok 's nagy nem telik.
Mim van, hazámé, 's a' művészeté,
'S kivált a' dallás' égi lányaé,
Mellyet honomban, bármí áldozattal
Emelni, legszebb tisztetnek tekintek.
'S fölleve benned enzményét, dicső
Hölgy, a' művészet' e' nemének, úgy
Hiszem, honomnak áldozok, midén
Nagy érdeműnek a' kellő adót
Megadai sürgők.

D a l s z i n é s z n ő.

Oh, volna bár csak ilyen fia e' hazának,
's a' dallás nem szokára tükélyre jutna a' ma-
gyar színen.

S z i v e s d y.

Menjünk.

N é p.

Az utczán énekel, a' dalmaimban' alakjai alatt.

E g y i k k a r.

A' dal' égi hangjait
Hogyha zengik ajkaid,
Szánkbe kéj 's öröm száll;
Büszke a' magyar reád,
Bár díszíté Hunniát
Számos illy virágszál!

M á s i k k a r.

Jöszte, készen a' fűzér,
Melly arannyal is fülér,
Hadd tegyük fejedre;
Bár virága hervadó,
Mégis szép az illy adó,
Fényt derít nevedre.

E g y h a n g.

Jöne most Árpád apánk,
Jöne bár, 's figyelne ránk,
Lelke fölvidúlna:
Mert kaján guay, ébholál
'S eső helyett: örömhád áll
Itt kéjittáslva.

T ö b b e n.

Jöne most Árpád apánk,
A' dicső, 's figyelne ránk,
Lelke földerülne!

M i n d.

Jöszte, készen a' fűzér,
Melly arannyal is fülér,
Hadd tűzzük fejedre!
D a l s z i n é s z n ő,

Szívesdymmal a' néphez.

Köszönöm, köszönöm! Jövök, édesim, jö-
vök! — Szívesdym. Ez mind ön' munkája, drá-
ga Szívesdym; oh, önnek én forró hálával,
örök köszönettel tartozom.

S z i v e s d y,

megelégedéssel.

Mind csekélység.

D a l s z i n é s z n ő.

Én egészen öné vagyok.... De, ha tet-
szik, kedves Szívesdym ur?...
S z i v e s d y.

Könyörgők. ri.

H e t e d i k j e l e n é s.

Budapesti híd: a' dézsári házakon több és több lámpa
gyújtatik; a' szőlők, lilák szi mállak vannak hán-
kon, a' híd' tüzepe megillnak.

E l s ő s z i n é s z.

Isten hozzatok, ti Pest,
Iszter, 's Budának ősi vára, melly

Olly sok vihart 's vést láttál tornyosúlai,
'S széllel vándol e' szép hon fölött!
Vegyétek e' hő mell' bucsúföhászit;
Mert messze földre vonz titólelek
A' szűz művészet' vágya engemet!
Világi földre, hol fényben díszelg
A' dallás' őgi mestersége; hogy
Titkába jutván e' hírszomja sziv,
Varázs hatalmát tessen nyelveden
Hallassa egykor ajkam, hon! veled.

Második színész.

Szünjél időzni; már bealkonyált,
'S a' mára tűzött pálya hosszu. Jer.

Első színész.

Megyek.... Bocsáss meg; jól esik szorúlt
Mellemnék e' szóp, kedves tárgyakat
Az elválási perczben üdvözölni.

Második színész.

Üdvözlöm őket én is, bár szavakra
Ajkam tiédki nem fakad; de mélyen
Érezve lettem e' percz' ünnepélyét,
Megilletődve mond nekik bucsút.

Első színész.

Az ég vezérle léptünket.

Második színész.

Jerünk. *(Indulnak.)*

Nyolczadik jelenés.

Árpád, költő, 's a' voltak.

Árpád.

Mit eddig láttam, szép 's vigasztaló;
Egyet kivéve, hogy kevés magyar
Szót hallhaték csak a' magyar Budán.

Költő.

Hol századon túl fészkelt a' török,
'S hová utána távol tartományok?
Szízfélte nyelvű polgárit fogadta
A' pusztá ország önpolgáritól,
Nem kell csudálod, hogy gyér a' magyar
Beszéd? De terjed pár év óta köztök
Szemlátomást; 's mi fő dolog, vezér,
Szívök magyar volt mindig, 's az ma is.

Első színész.

Bármér Árpád, 's mely tisztelettel járul hozzá.
Fogadd: dicső hős, hő üdvözlötünket;
'S add ránk, könyörgünk, szent áldásodat!
'S a' pálya, melyre indulunk, szerencsésb
Lesz.

Árpád.

Merre mentek? Kik vagytok?

Második színész.

Színészek

Vagyunk; olasz föld útunk' ezéja, hol
Teljes virágban 's fényben díszlik a'
Dallás. Tökélyre vágyunk jutni ebben,
'S díszére lenni egykor nemzetünknek.

Árpád.

A' vállalat szép, vágyotok nemes.
Ki az, ki olyan messze küld, 's ki ad
Költséget a' nagy útra?

Első színész.

Scoki. — Mit

Saját erőnkől tenni képesek
Vagyunk, örömmel tesszük a' művészet'
Tekintetéből. Csak segélyt kívántunk
Kölcsön' fejében, 's azt is megtagadták;
De lett ígéret útig. Mink azonban
Izzadva szerzett pénzeszkénkel, im'
Megindulunk; csak felig bírva, és

Alig reméssylve, hogy majd küldenek
Egy kis segélyt: mert buzdító szavak,
Szép nógatások, dús ígéretek
Itt nem hibáznak; csak ha adni kell,
'S segíteni, akkor van — mentés elég!
Igy hát magunkén járunk a' művészet'
Nyomába, mint több pályatársaink.

Költő.

Sajnos, de úgy van, felséges vezér!

Árpád.

Hő kebletekben szent tűz lángol a'
Nemzet' díszéért, ifju vándorok!
'S ha csüggedetlen lélekkel haladtok,
Higyétek, a' díj, mellyet érdemel
Szép vállalatotok, messze nem maradhat:
Mert nem szavakkal tengetendi mind
Őrökre e' föld 's lelkes nemzet a'
Művészt. — Vegyétek terhes átalokra
'S szent ezülatokhoz hő áldásomat! El mind.

Kilenczedik jelenés.

Országú Pesti.

Polgár 's fia,

Egy épületben levő ház előtt halomra rakott lenyújtá-
kon ülnek.

Fia.

Hallod, mind zaj hallik ott, apám?
Ha nem csalódom, épen a' magyar
Színház körül, hol, most egy éve lesz,
Oly rémletes had támadott meg egy
Szegény színésznőt, hogy ha nem jöve
Árpád vezér, még szét is szaggaták.
Tén most is oly rút rémek járnak ott?

Polgár.

Nem, nem; sem! Más zaj lesz ez, vigahh. —
'S hát nem feledd még el, gyermekem,
Az estet?

Fia.

Oh, nem! Én nem is fogom
Azt elfeledni, míg élek, soha.
Mikint sirattam azt a' szép vezért,
Kinek kiszúrták mind a' két szemét,
'S a' mint te mondád, oly ártatlanul!
Aztán kifoszták mindenből; 's szegényke,
Koldús ruhában jött elénkbe. Még
Te is sirattad, jó apám. Hogy' is
Hitták?

Polgár.

Belizár.

Fia.

Igen, Belizár.

Talán ma este is ott leend, apám?
Kérlek, vezersz el, hadd lássam megint.

Polgár.

Nem, kis fiam; ma nem lesz ott. Ez este
Dalolni fognak, 's tán nem sírva, mint
Taval, mulatni. — Elmennek; de lám;
Minden garasra szükségünk vagyon:
Nyakunkra ér a' tél, 's még nincs fődél
Alatt leroskadt házatokánk. Ha majd
Egyszer fölépül teljesen, 's szűkült
Erőnköt ismét kinné összeszedjük,
El, elvezetlek, kedves kis fiam;
Kívált, ha jó lesz, mint eddig valót.

Fia.

Oh, jó leszek; ne tarts attól apám.

Polgár.

Késő az óra: jér, menjünk aludni.

Fia.

Oly szép az est, hogy itt tudnék egész

Éjjel maradni a' csillagvilágban . . .
Nézd, nézd apám; ki jó említi felénk?

Polgár.

Árpád vezér, a' nagy fejedelmi hős,
Fiam, ki nekünk e' hazát szerezte.

Fid.

Emlékezem rá; láttam őt taval.

Polgár.

Mellette még egy ember lépeget,
De azt nem ismerem.

Fid.

Tán az leszen,

Apám, ki olly igen sopánkodott

Akkor miattunk a' vezér előtt?

Polgár.

Lassan beszélj, itt vannak. — Ne feledd,

Előtte mélyen meghajolni.

Fid.

Nem.

Tizedik jelenés.

Árpád, költő, előbbiek.

Árpád.

'S ti itt pihentek a' kedves szabadban?
Mint látom, a' hűt, gondot csak nevéből
Ismeritek, mert nem lelek nyomukra
Orczátokon; nem érte a' csapás?

Polgár.

Jutott belőle, hős vezér, nekünk is;
De hála érte a' jó égnei, és
Kegyes királyunk- 's lelkes nádorunknak,
Olly tőrhetővé tétetett, minővé
A' szörnyű súlyt csak tengeri lehetett.

AZOK KEGYÉBŐL A' FÖLD ALÁ

Jutand máholnap összedőlt lakom.

Áldás reájok e' határtalan

Kegyért!

Árpád.

Örökre áldd őket, fiam:

Háládra méltók; 's oltsd szívébe mélyen
E' szerdülőnek, hadd nőjön korával
A' hála, áldás 's tisztoríthatatlan
Ragaszkodás az illy kegyes királyhoz.

Fid.

Már mondta sokszor jó apám nekem,
Hogyan szeressen a' vallást, hazát,
És a' királyok' legkegyesebikét,
Ennen magamnál jobban. És szavát
Jól megtanultam én; 's ha fölnevők, hidd,
Hivebb jobágyot nálam nem talál
Áldott királyom széles birtokában.

Árpád.

Derék fiú, jer, vedd áldásomat;
Az ég vigyázzon napjaidra, hogy
Fölnöve támaszt leljen a' királyi
Szék benned, 's a' hon védelmet karjaidban!
— Nem, nem fajult el a' nemzet, kinek
Ekkint növekszik gyöngye sarjadéka,
'S hol így tanítja gyermekét az apa. Ünnepe.

Tizennegyedik jelenés.

A' magyar székelyek előtt.

Dalzinéző, Szivesdy' karján, nép.

Nép,

karján.

Jöszte, késsen a' füzér,

Melly arannyal is fűzre.

Hadd tegyük fejedre.

Egy hang.

Élj, élj dicső,
Szép dalnoknő
Soká közöttünk;
Te általad
Új bájakat
Nyer ősi nyelvünk.
Mind.

Dicsérjük őt, a' merre jár,
Adjuk meg, a' mit szíve vár:
Diszt, örömet, birt, kincseket.
Találjon édes enyhelyet
Köztünk, míg él, szüntelenül,
'S fényes szobort emlékjelül.

Többen.

Élj, élj dicső,
Szép dalnoknő
Soká közöttünk!

Jöne most Árpád apánk,
Jöne bár, 's figyelac ránk,
Lelke földérőlne!

Szivesdy.

A' nemzet ül ma, szép hölgy, ünnepet,
Színháznyitása' első évi napját;
'S téged dicsőít, mint ki bájdaloddal
Eddig nem ismert fényzakot derítél
E' zsenge házra 's dalszínészetre.

Dalszínész nő.

Vegyétek ti, kik a' művészet' becsét így
isméritek 's tisztelitek, ismételt, forró köszö-
netemet.

Tizenkettődik jelenés.

*Árpád, költő, és voltak:
utóbb Geniusz.*

Árpád,

A' színpadon.

Mi ünnepélyes zaj, mi vigalel
Ez?

Költő.

Mint tudod, ma van, dicső vezér,
Évnapja e' ház' megnyitásának;
Minek bizannyal minden jó magyar
Szívből örült, ha a' házról magáról,
'S a' megnyitási ünnepről egészen
Más véleménnyel volt is. Egy derek
Magyar, Szivesdy, buzgó tisztelője
A' szép művészet' bármellyik nemének.
Belé szeretvén e' leányba inkább,
Mintsem művészi énekébe, hozzá
Egy vak szerelmes' lángja- és hevével
Vonzódik, és mit szenvedélyinek
Tessz, azt a' dallás' eszményének érti
Áldozni, és a' honnak, melyet úgy
Szeret, mikint egy jó magyar honát
Szeretni képes. — Mára ünnepet
Készíté néki, kincseket pazarl rá,
E' népesoport itt mind zsoldjában áll,
'S zsoldjában egy pár rekkanat hírlap is;
Sőt arra birta a' színipolókat,
Hogy képtelen nagy díjjal megszerezzeek
Tagul e' zsenge intézethez őt.
Magában ez nem rossz; de elbizottá
Tevén a' leánykát, a' középszerűn
Művészetében túlbecsültet,
A' sok dicséret-, ünnep-, taps- 's díjakkal;
'S a' nála gyöngébb, bár jeles tagoknak,
Kik bérökön csak szűken tengenek,
Kedvét enyészttvén, szenved a' nagy úgy
Az ily fonák tett 's túlzások miatt.

Árpád.

'S hát nem lehetne ilyeken segíteni?

Költő.

Igen, lehet; de arra még idő kell,
Mig a' salánszeli 's dal' dolgában is
Jobban megérik kezdő nemzetünk;
Mig a' nem ismért tárgyba bécseknak,
's eszuját kitűzjük új igazságaink;
Mig elhiszik, hogy csak méltó arány,
's mérték hozand itt jó sikert egészen.

Nép

Büszkeség Árpád.

Üdvözlégy, köztünk

Árpád, hős vezérünk,

'S dicső apánk!

Üdvözlégy ezerszer,

'S adj hajnók kezéddel

Áldást reánk!

Szívósdy.

Ezerszer üdvözlégy, hős férfiú!

Szívóhöl örülök, hogy meglátogatna

Bennünket ismét, 's hogy kikérhetem

Áldásod' e' szép, gyöngéd hölgyre. Oh

Ne vond meg öle; híd, díszre van
Nyelvünk- 's hazánknak bájos énekeivel.

Árpád,

Valódi kéjjel látlak, gyermekim,
Jó kedvetekben itten összegyűlve.
Vegyétek üdvöm' 's hő áldásonnat,
Vedd szép százesekő, vedd te is, 's daloldj
Király- 's hazáról lelkes éneket,
Dalold az ősök' fényes tetteiről!
De el ne bízzad ám magad', hogy ily
Ünnepre méltat e' nép mámorában;
Sok kell, míg eanyit érdemelsz. Pölölő
A' most 's taval közt iten a' különbség;
'S én tetteitekben több mérsékletet
'S arányt szeretnék látni, még a' színi
Tárgyakban is; de, jókább lépjete
Túl a' határon jó kedv- és örömben,
És részvételben a' jó 's szép iránt,
Mintsem hogy olyan undok rémhadak
Üzzék közöttetek játékokat....
Vigadjatok csak; nem hiú reményem,
Hogy a' lohogva, 's így bizonytalan
Iránnyal égő láng lohadni fog,
'S tartós parázssá változandék át.

Melly jóltevőleg fogja kebletek'
 Hívni a' jó, szép, nagy és dicsőre,
 Mellyek' csirája megvan lelketekben,
 'S virágra már is dúsan fejlődnek.

Genusz,
 Alszál,

Láttad, dicső hős, népedet viszont,
 Bár szűd öröljön a' látottakon,
 'S elégedetten szállj hunódva vissza.

Árpád.

Szavad valósult, oh szent Genusz,
 Vedd érte forró hálámat! Nem, oh
 Nem aljasult el még jó nemzetem,
 Az és atyákhoz méltóan lelém őt,
 Vezesd örökre bár ily üdvös úton!
 Haladj tovább is bátran hű magyar nép,
 Vallás, király, hon legyen jelszavad,
 'S nagy és szabad léssz, és dicső hazád!
 Áldásom rátok. Fellelkesedik a' Genusz.

Nép.

Áldásod reánk!

Vallás, király, hon lesznek jelszavaink,
 'S dicsők leendünk, 's élni fog hazánk
 Csöndben, viharban, élni mind örökre!

A' legény legördül.